

2022-11-15

[ju.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:ju.remissvar@regeringskansliet.se)

## Yttrande över remiss från Justitiedepartementet gällande Straffansvar för psykiskt våld (Ds 2022:18)

### Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) fanns inte med på sändlistan för denna remiss men önskar att lämna följande synpunkter och ber samtidigt att fortsättningsvis stå på sändlistan för samtliga remisser som berör djurs välfärd.

SLU anser att det är viktigt och bra att straffansvaret för psykiskt våld förtydligas och förstärks. I detta remissvar kommenteras i huvudsak den del av remissen som omfattar situationer då djur används för att hota, skrämma eller styra den utsatta parten. SLU ser mycket positivt på att frågan om hur djur används för att utöva makt i våldsamma relationer lyfts och diskuteras men hade gärna sett att det skrivits in i författningsförslaget också. SLU instämmer i utredarens slutsatser att dessa situationer måste uppmärksammas bättre av de brottsbekämpande myndigheterna. Som utredaren konstaterar har husdjur fått en alltmer central och familjebetonad plats i våra hem vilket också bör återspeglas i lagstiftningen.

### Generella synpunkter

Att djur används för att skada, styra, skrämma eller hota personer som lever i en våldsam relation har påpekats vid många tillfällen och under mycket lång tid. Redan i utvärderingen av kvinnofridsreformen betonades det att en mans våld mot en kvinnas husdjur alltid innebär ett trauma för och ett indirekt eller direkt hot mot kvinnan och frågan har under senare år tagits upp i samband med ett antal utredningar. Trots det har inga lagstiftningsförändringar skett som fokuserat på och underlättat beivrandet av detta beteende.

Både utredaren och tidigare utredare menar att det vid brottskonkurrens ska dömas för djurplågeri, SLU anser dock att det inte uppstår någon egentlig brottskonkurrens eftersom gärningen i det tidiga stadiet riktas mot kvinnan och inte förrän i nästa stadie kan rubriceras som djurplågeri. Gärningen borde stoppas i ett tidigare skede, innan djurplågeribrottet är ett faktum. För att brottsrubriceringen

djurplågeri ska kunna tillämpas krävs enligt 16 kap. 13 § 1 st brottsbalken (1962:700) att djuret är utsatt för lidande och samma förutsättning gäller för brottet skadegörelse (dvs att djuret skadats vilket högst sannolikt medför lidande). Ofta behöver förövaren dock inte gå så långt som till att faktiskt skada djuret, hotet om att skada eller döda djuret kan vara lika effektivt. SLU menar att de brottsrubriceringar som reglerar just den delen av gärningen, exempelvis olaga hot, olaga tvång och eventuellt skadegörelse, sällan utnyttjas i den utsträckning som skulle behövas. Som utredaren nämner behöver just sambandet mellan våld i nära relationer och utnyttjandet av husdjuren i detta beläggas och SLU vill därför betona vikten av att detta uttrycks tydligt och klart i föreskrift. SLU instämmer därmed inte i utredarens bedömning att en lagändring som tar sikte på just fysiskt våld eller hot om våld som riktas mot husdjur inte behövs.

Optimalt vore att gärningen utifrån detta ges en egen brottsrubricering i brottsbalkens tredje kapitel, men sekundärt bör den åtminstone få ta plats i en bestämmelse om straffansvar för psykiskt våld. Om det trots allt inte förtydligas på annat sätt så bör de som har till uppgift att beivra dessa brott informeras om hur befintlig lagstiftning kan och ska tillämpas, exempelvis genom en vägledning från Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum.

SLU har tidigare föreslagit att det för brottet grovt djurplågeri bör införas en kvalifikationsgrund som ska beakta om gärningen har haft till syfte att skada, skrämja eller hota annan. Att brottet djurplågeri ofta konsumeras av andra brott är särskilt olyckligt utifrån den bestämmelse i djurskyddslagen som anger att länsstyrelsen ska pröva djurförbud för den som dömts för djurplågeri (9 kap. 1 § djurskyddslagen [2018:1192]). Om förövaren tidigare meddelats ett djurförbud så underlättar det för länsstyrelsen att fatta ett beslut om omhändertagande av djuren om djuren lämnas i hemmet.

För att rent praktiskt kunna hindra att djuren används för att tvinga en utsatt part att återvända till en våldsamt miljö krävs att det finns möjlighet att exempelvis ta med sig djur till skyddade boenden eller att på annat sätt tillfälligt placera dem utom förövarens räckhåll vilket behöver utredas vidare och framför allt avsättas resurser för.

### Specifika synpunkter

**3 kap. 5 a §** Rekviritet att gärningarna ska vara ägnade att allvarligt skada personens självkänsla är mycket snävt och SLU anser att ordet självkänsla ska tas bort.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av vicedekan Lena Lidfors efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av universitetsadjunkt Katja Lundqvist vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa, samt universitetsadjunkt och doktorand Johan Lindsjö vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa och Nationellt centrum för djurvälstånd.

Lena Lidfors

Linda Ferngren